Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

2. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ____________________

(In words)

Test Booklet No.

D—3806

PAPER—III

MARATHI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

MARATHI

मराठी

PAPER—III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

ही प्रश्नपत्रिका दोनशे (200) गुणांची असून तीत चार विभाग आहेत. प्रत्येक विभागांतर्गत तपशीलवार सूचनांप्रमाणे सर्व प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

SECTION - I
विभाग—I

Note : This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

या विभागात पुढ़ील कडव्यांवर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उज़र तीस (30) शज़्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक पश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x5=25 गुण)**

कवितेऐवजी रद्दी विकली असती तर बरे झाले असते
निदान देणेकऱ्यांचे तगादे तरी चुकविता आले असते
असे झाले नाही; आज़्ही शज़्दांतच इतके नादावलो; बहकलो
असे झाले नसते तर कदाचित इमलेही बांधले असते
लोकसेवकाच्या भूमिकेत सारे जीवन अदा केले असते
अडलेल्या हरेक वाचकाने झुकून सलाम केले असते
'फियाट' च्या मऊगादीत बसून वाऱ्यालाही गुलाम केले असते
जमलेच असते तर गावात चार कारखाने बांधले असते
चषकातील घोट गिळीतच गालावरचे चंद्र न्याहाळीले असते
रोमियोची मजनूची याद काढून (हाय) आयुष्य घालविले असते
दरेक सभासंमेलनाचे अध्यक्षस्थान आज़्हीच भूषविले असते
दारिद्रयात दिवंगत झालेल्या कवीचे स्मारकही बांधविले असते
आज़्ही नसतो तर हे सूर्यचंद्र, तारे बिचारे फिज़्के फिज़्के असते
बापहो! तुमच्या व्यथांना शज़्दांत अमर कोणी केले असते
जन्ममरणाच्या प्रवासात आज़्हांशिवाय सोबतीस कोण असते
चला बरे झाले; आज़्हालाच कवितेत खराब व्हायचे होते.

1. या कवितेची मध्यवर्ती कल्पना स्पष्ट करा।

2. 'कवितेऐवजी रद्दी विकली असती तर बरे झाले असते' असे कवी का ऱ्हणतो ?

3. कवी व त्याची कविता कोणते कार्य करतात ?

4. कवीच्या जगण्यापेक्षा जीवन व्यवहार कशा प्रकारे वेगळा असतो ?

5. या कवितेला लय कशामुळे प्राप्त झाली आहे ?

SECTION - II
विभाग—II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks. **(5x15=75 marks)**

या विभागात पंधरा (15) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर सुमारे तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x15=75 गुण)**

6. महानुभाव ग्रंथकारांनी मराठी वाङ्मय समृद्ध होण्याच्या दृष्टीने कोणती कामगिरी बजावली ?

7. रामदासांच्या बहुविध काव्यरचनांची नावे लिहा.

8. ‘पोवाडा’ या काव्यप्रकाराची ओळख करुन द्या.

9. मराठीतील पाच प्रमुख ‘जुने’ कथाकार व पाच ‘नवे’ कथाकार कोणते ?

10. मराठी नाट्यसृष्टीत वास्तववादी नाटके लिहिणारे कोणतेही पाच नाटककार आणि त्यांनी लिहिलेल्या नाटकांची नावे लिहा.

11. भाषावैज्ञानिकांनी केलेल्या भाषेच्या व्याज़्यांपैकी कोणतीही एक व्याज़्या सांगा.

12. हॉकेटने आदानाचे कोणते प्रकार मानले आहेत ?

13. काव्यनिर्मितीची पाच जनक कारणे सांगा.

14. काव्यानंदाच्या पाच उत्पत्तिंची नावे आणि त्या कोणी मांडल्या ते लिहा.

15. साहित्य समीक्षेची विविध कार्ये कोणती ?

16. मानसशास्त्रीय समीक्षेचे मूलाधार कोणते ?

17. कादंबरी या साहित्य प्रकाराची व्याख्या करा.

18. स्वातंत्र्यपूर्व काळात स्त्रीविषयक सुधारणेचे कोणकोणते प्रयत्न झाले ?

19. वाङ्मयीन अभिरुची ह्मणजे काय ? तिच्यावर परिणाम करणारे प्रमुख घटक सांगा.

20. महात्मा जोतीराव फुले यांनी कोणती साहित्यनिर्मिती केली ?

SECTION - III
विभाग—III

Note : This section contains five (5) questions from each of the electives / specialisations. The candidate has to choose only one elective / specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words. All questions compulsory. **(12x5=60 marks)**

या विभागात प्रत्येक ऐच्छिक / वैकल्पिक अभ्यासक्रमावर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. उमेदवाराने कोणताही एक ऐच्छिक / वैकल्पिक विषय निवडून त्यावरील सर्व पाचही प्रश्न सोडवावयाचे आहेत. प्रत्येक प्रश्नास बारा (12) गुण असून प्रत्येक प्रश्न सुमारे दोनशे (200) शब्दांत सोडवावयाचा आहे. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. **(12x5=60 गुण)**

ऐच्छिक I – लोकसाहित्य

21. लोक साहित्य आणि सामाजिक शास्त्रे यांतील परस्पर संबंध विषद करा.
22. लोकसाहित्याच्या संशोधनाच्या पद्धती कोणत्या ? त्यांचा परिचय करून द्या.
23. 'लोकगीते' म्हणजे काय ? मराठी लोकगीतांची कोणकोणती संकलने झाली आहेत ?
24. 'तमाशा'या लोककलाप्रकाराची ओळख करून द्या.
25. लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांपैकी रा० चिं० ढेरे यांची कामगिरी सोदाहरण सांगा.

किंवा

ऐच्छिक II – तौलनिक साहित्याभ्यास

21. तौलनिक साहित्याभ्यास या अभ्यासपद्धतीचे स्वरूप विवेचनपूर्वक स्पष्ट करा.
22. तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रभव (Reception) ही संकल्पना विषद करा.
23. विश्वसाहित्य या वर्गवारीत कोणकोणत्या प्रकारच्या साहित्याचा विचार प्रस्तुत ठरतो ते उदाहरणांसह लिहा.
24. भाषांतर, रुपांतर व अनुवाद यांमधील साभ्यभेद समजावून सांगा.
25. ''इंग्रजी साहित्याचा मराठी साहित्यावर पडलेला प्रभाव दूरगामी परिणाम करणारा ठरला आहे'', या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

ऐच्छिक III – स्त्रीवादी साहित्याभ्यास

21. स्त्रीवादी साहित्याभ्यास सुरु झाल्यामुळे कोणकोणत्या गोष्टी उजेडात आल्या ?
22. स्त्रीवादी साहित्यसमीक्षा ही मूलतः लिंगभेद (जेंडर) अधोरेखित करणारी समीक्षा आहे असे तुम्हांस वाटतें का ? सकारण चर्चा करा.
23. मराठीतील स्त्रीसमस्याविषयक लेखनातील प्रमुख टप्पे कोणते ते सोदाहरण लिहा.
24. मराठीतील स्त्रियांच्या काव्यविश्वाचे विशेष उदाहरणे देऊन सांगा.
25. मराठीतील स्त्रियांची कादंबरी पुरुषलेखकांच्या कादंबऱ्यांपेक्षा कोणकोणत्या बाबतीत वेगळी ठरते ते साधार स्पष्ट करा.

किंवा

ऐच्छिक IV - ग्रामीण साहित्य

21. ग्रामीण साहित्याचे प्रादेशिक साहित्याहून असणारे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा.
22. ग्रामीण कथेच्या इतिहासातील प्रमुख टप्पे कोणते ते विवेचनपूर्वक लिहा.
23. ग्रामीण साहित्यातून प्रकटणाऱ्या अनुभवविश्वाची चिकित्सा करा.
24. व्यंकटेश माडगूळकर यांच्या ग्रामीण साहित्यनिर्मितीचा परिचय करून द्या.
25. प्रतिमा इंगोले यांच्या ग्रामीण लेखनाची वैशिष्टये साधार लिहा.

किंवा

ऐच्छिक V - दलित साहित्य

21. दलित साहित्य निर्मिती मागील वेगवेगळ्या प्रेरणा विषद करा.
22. दलित कथा वाङ्मयाचे थोडक्यात समालोचन करा.
23. 'दलित साहित्य आवर्तात सापडले आहे', या विधानाचा परामर्श घ्या.
24. दलित लेखिकांनी केलेल्या साहित्यनिर्मितीचे वेगळेपण समजावून सांगा.
25. नामदेव ढसाळ यांच्या साहित्यविश्वाची ओळख करून द्या.

SECTION - IV
विभाग—IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any of the following topics. This question carries 40 marks. **(40x1=40 marks)**

या विभागात निबंधाचा चाळीस (40) गुणांचा एक प्रश्न आहे. या प्रश्नाचे उत्तर एक हजार (1000) शब्दापर्यंत लिहावयाचे आहे. **(40x1=40 गुण)**

26. पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा.

(क) मराठी कवितेचे बदललेले स्वरूप.

(ख) संपर्क माध्यमे आणि मराठी साहित्य.

(ग) विनोदी साहित्याची उपयुक्तता.

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....